# Çevre Esteti?i Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevre Esteti?i Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18458

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

**Çevre Esteti?i Fark?ndal?k Ölçe?i (ÇEFÖ)**, bireylerin çevrelerindeki estetik unsurlara kar?? geli?tirdikleri alg?, duyarl?l?k ve fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amac?yla 2020 y?l?nda geli?tirilmi? özgün bir psikometrik araçt?r. Ölçek, özellikle ö?rencilerin do?al ve yapay çevredeki güzellikleri, düzeni ve temizli?i alg?lama biçimlerini ara?t?rmay? hedeflemektedir. Geli?tirme sürecinde, ölçe?in yap? geçerli?ini sa?lamak için titizlikle çok a?amal? faktör analizi yöntemleri kullan?lm?? ve yüksek iç tutarl?l??a sahip, güvenilir bir ölçme arac? ortaya konulmu?tur.

ÇEFÖ, sadece do?al ya?am alanlar?n?n korunmas?na yönelik tutumu de?il, ayn? zamanda kent esteti?i, altyap? düzeni ve sanat eserlerinin çevreye katk?s? gibi daha geni? kapsaml? estetik de?erleri de de?erlendirerek, çevre bilinci alan?ndaki mevcut literatüre önemli bir katk? sa?lamaktad?r.

## Anahtar Kelimeler

Çevre Esteti?i, Fark?ndal?k, Psikometrik Geli?tirme, Likert Ölçe?i, Faktör Analizi, ?ç Tutarl?l?k, Çevre E?itimi.

## Yazarlar

Ne?e Öztürk Gübe?, H. Keten, H. S. Köse.

## Amaç

Ölçe?in temel **amac?**, bireylerin--özellikle ö?rencilerin--do?al ve kültürel çevredeki estetik unsurlara yönelik alg?, duyarl?l?k ve fark?ndal?k düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde nicel olarak belirlemektir. Bu araç, çevre e?itiminin etkilili?ini de?erlendirmede ve estetik duyarl?l???n geli?tirilmesine yönelik müdahale programlar?n?n planlanmas?nda kritik bilgiler sunmak üzere tasarlanm??t?r.

Geli?tiriciler, çevre esteti?i fark?ndal???n?n sadece soyut bir kavram olmad???n?; ayn? zamanda somut olarak ye?il alanlar?n korunmas?, kirlili?e tepki gösterilmesi ve toplumsal düzenin takdir edilmesi gibi davran??sal e?ilimlerle ili?kili oldu?unu ortaya koymay? amaçlam??t?r.

## Yap?

Ölçek, **Çevre Esteti?i Fark?ndal???** ad? verilen çok boyutlu bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin çevresindeki güzellik ve düzeni alg?lama yetene?ini ve buna verdi?i önemi kapsar. Ölçülen temel bile?enler ?unlar? içerir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

**Do?al Estetik De?er:** Ye?il alanlar?n varl???na ve do?al ya?am alanlar?n?n korunmas?na verilen önem (Örn: M1, M2).
**Kentsel ve Sosyal Estetik:** Çevredeki düzen, temizlik ve altyap? sistemlerinin sorunsuz i?lemesine duyulan hassasiyet (Örn: M7, M10).
**Sanatsal Katk?n?n De?erlendirilmesi:** Sanat eserlerinin ve toplumsal kurallara uyumun çevre güzelli?ine olan katk?s?n?n takdir edilmesi (Örn: M6, M8, M9).

Bu yap?, estetik fark?ndal???n sadece do?a odakl? de?il, ayn? zamanda insan eylemleri ve kentsel düzenlemelerle de yak?ndan ili?kili oldu?unu vurgular.

## Geçerlik

Ölçme arac?n?n yap? geçerli?ini tesis etmek amac?yla kapsaml? **psikometrik** analizler yürütülmü?tür. Geçerlik çal??malar? üç a?amal? bir yakla??mla gerçekle?tirilmi?tir:

**Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA):** Ölçek maddelerinin alt?nda yatan faktör yap?s?n? ke?fetmek ve maddelerin hangi alt boyutlarda topland???n? belirlemek için kullan?lm??t?r.
**Birinci-Düzey Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA):** AFA ile belirlenen faktör yap?s?n?n veri seti ile uyumunu test etmek amac?yla uygulanm??t?r.
**?kinci-Düzey Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA):** Alt boyutlar?n tek bir üst düzey yap? olan Çevre Esteti?i Fark?ndal??? alt?nda birle?ip birle?medi?ini inceleyerek yap?sal bütünlü?ü desteklemi?tir.

Bu çok a?amal? analiz süreci, ölçe?in teorik yap?y? do?ru ve güvenilir bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlam??t?r.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik düzeyi, maddeler aras?ndaki iç tutarl?l??? belirlemek için kullan?lan istatistiksel yöntemlerle hesaplanm??t?r. Güvenirlik çal??mas?n?n temel göstergesi, **Cronbach Alfa katsay?s?** olmu?tur. Bu katsay?, ölçe?in alt boyutlar? ve genel ölçek puan? için ayr? ayr? hesaplanarak sunulmu?tur.

Elde edilen yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ÇEFÖ'nün maddelerinin birbirleriyle tutarl? oldu?unu ve ölçmek istedikleri psikolojik yap?y? istikrarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Bu, testin tekrarlanabilirlik ve iç tutarl?l?k aç?s?ndan güçlü oldu?unu teyit etmektedir.

## Faktör Analizi

Çevre Esteti?i Fark?ndal?k Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde, ölçme arac?n?n yap?sal geçerli?ini sa?lamak amac?yla **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) temel al?nm??t?r. AFA, ba?lang?çtaki

ARABPSYCHOLOGY.COM

madde havuzunun kuramsal olarak anlaml? alt boyutlara ayr?lmas?na rehberlik etmi?tir.

AFA sonuçlar?n?n ard?ndan, elde edilen faktör modelinin teorik beklentilerle ve veri yap?s?yla uyumunu kesinle?tirmek için **Do?rulay?c? Faktör Analizleri** (DFA) yap?lm??t?r. Birinci düzey DFA, alt boyutlar?n kendi içindeki uyumunu; ikinci düzey DFA ise tüm alt boyutlar?n Çevre Esteti?i Fark?ndal??? gibi tek bir üst düzey latent yap?y? temsil etme derecesini do?rulam??t?r. Bu kapsaml? analizler, ölçe?in sa?lam bir yap?sal temele oturdu?unu göstermektedir.

## Araç

**Test Türü: Geli?tirme** ölçe?i (Özgün olarak Türkiye'de geli?tirilmi?tir).

**Biçim:** Maddeler, be?li Likert tipi derecelendirme format?nda sunulmu?tur.

**Mevcut Dil:** Türkçe.

**Popülasyon Grubu:** Ö?renciler.

**Ya? Grubu:** Makalede detayl? ya? aral??? belirtilmemekle birlikte, çal??malar genellikle lise ve üniversite ö?rencilerini kapsamaktad?r.

**Popülasyon Detaylar?:** Ö?renci örneklemi üzerinde test edilmi? ve geçerlenmi?tir. Ölçek, çevresel estetik fark?ndal?k düzeyini ölçmek için tasarlanm??t?r.

**Test Metodolojisi:** Öz bildirim raporlama yöntemiyle uygulanan, bireylerin kendi alg? ve tutumlar?n? de?erlendirdi?i çok maddeli bir envanterdir.

## Anahtar Kelimeler

Çevre, Estetik Fark?ndal?k, ?ç Tutarl?l?k, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Aç?mlay?c? Faktör Analizi, Ö?renci Duyarl?l???, Ölçme Arac?.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Ne?e Öztürk Gübe?

**Yazar ORCID Tan?t?c?s?:** Makalede belirtilmemi?tir.

**Kurum E-posta Adresleri:** nozturk@mehmetakif.edu.tr

**Yaz??ma Adresi:** Makale referans?nda belirtilen kurumsal adres bilgileri geçerlidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, ticari olmayan akademik ara?t?rmalar için genellikle sorumlu yazar?n iznine tabidir. Kullan?m izinleri ve olas? ücret bilgileri için sorumlu yazar Ne?e Öztürk Gübe? ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF doküman?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: cevre-estetigi-farkindalik-olcegi-toad.pdf

## Kaynaklar

Öztürk-Gübe?, N., Keten, H., & Köse, H. S. (2020). Development of the Scale for Environmental Aesthetic Awareness and investigation of students' environmental aesthetic awareness. *Pegem E?itim Ve Ö?retim Dergisi, 10*(4), 1067-1100. https://doi.org/10.14527/pegegog.2020.033

Makalenin özgün yay?n ba?lant?s?: pegegog.net

## Çevre Esteti?i Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

**Derecelendirme:** Ölçek maddeleri be?li likert tipinde derecelendirilmi?tir: Kesinlikle kat?lm?yorum (1), Kat?lm?yorum (2), Karars?z?m (3), Kat?l?yorum (4), Kesinlikle kat?l?yorum (5).

M1. Çevremde ye?il alanlar?n olmas? benim için önemlidir.
M2. Do?al ya?am alanlar?n?n yok edilmesinin çevre güzelli?ini bozdu?unu dü?ünürüm.
M4. Çevreye at?lan çöpler göz zevkimi bozar.
M6. Sanat eserlerinin çevreyi güzelle?tirdi?ini dü?ünürüm.
M7. Çevremin temiz olmas? benim için önemlidir.
M8. Sanat eserleriyle düzenlenmi? bir çevre isterim.
M9. ?nsanlar?n toplumsal kurallara uymas?n? çevre düzeni aç?s?ndan önemserim
M10. ?ehir alt yap? sistemlerinin sorunsuz i?lemesinin güzel bir çevre için önemli oldu?unu dü?ünürüm.

ARABPSYCHOLOGY.COM